

Petdeset odtenkov sive

Vreme in razmere v gorah v meteorološkem poletju 2014

Morda je ob naslovu to-kratnega vremenskega prispevka kdo pomislil, da je bilo letošnje poletno vreme v gorah "erotično in seksi", pa seveda iz te moke ni bilo kruha, vsaj ne fino zapečenega, temveč raje kislega. Seveda le tisti, ki se letos niste prav pogosto odpravili poslušat šepetajoče tišine. Resnici na ljubo te ni bilo prav dosti, saj so imele dežne kapljice raznovrstnih oblik in velikosti večino poletja samosvoj in ne nazadnje tudi veliki ples. Ob spremeljavi ne vem koliko, ampak najmanj petdeset odtenkov sive! Tako "nesuhega", "netoplega" in "nesončne-ga" vremena kot to poletje že dolgo ne! Meteorološko poletje, ki se je poslovilo konec avgusta, si bomo zapomnili predvsem po pogostih padavinah in razmeroma malo sončnih dneh ter glede na zadnji dve do tri desetletja gotovo tudi podpovprečnih temperatu-rah. Te so se na dnevnem nivoju gibale zdaj nad, zdaj pod dolgoletnim povprečjem, a bolj ko smo šli proti koncu poletja, bolj so bile pod njim. V vsem tem času smo imeli le en vročinski val, še posebej hladna je bila druga polovica avgusta.

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

² Urad za meteorologijo, Agencija RS za okolje, Vojkova cesta 1b, Ljubljana.

Morda si tudi na račun poletij 2012 in 2013, ki sta bili med tremi najbolj vročimi v zadnjem stoletju, pripisuje-mo občutek, da letos "pravega" poletja skoraj ni bilo. Vendarle pa se zdi, da nas letos občutek ne vara, pa čeprav je bila povprečna poletna tempera-tura zelo blizu povprečju za obdobje 1981–2010. Še hladnejše in v osrednji Sloveniji še bolj mokro poletje smo imeli ne tako daljnega leta 2005. Nad našimi kraji se je prav rado zadrževa-lo območje nizkega zračnega pritiska s hladnim in vlažim zrakom v višinah, še raje pa njegova različica, ki se praviloma pojavlja v hladni polovici leta — odceplje-no jedro hladnega zraka. Vsaj za nekaj pa je bilo letošnje poletje čas debelih krav — namreč za obe ledeniški zaplati pod Triglavom in Skuto.

Prve dni poletja so vladale v visokogor-ju še povsem zimske razmere. Poleg tega, da je bilo nad 2000 metri še obilo snega, je tam občasno še snežilo, niže pa deževalo. Po 6. juniju se je vreme ustalilo, gore pa so bile deležne enote-denskega obdobja suhega in sončnega vremena. Ob tem smo po nižinah za-beležili edini vročinski val letošnjega poletja, najvišje temperature letošnjega poletja pa so zabeležili tudi v gorah, saj so na Voglu izmerili 25, na Kredarici pa 15,8 °C.

Temu je sledilo spet vse več spremen-ljivega vremena s pogostimi padavinami, tako da so bile temperature zraka

v drugi polovici junija čez dan na 1500 metrih okoli 15, na 2500 metrih pa okoli 5 °C. Konec meseca so bile v visoko-gorju razmere še zmeraj popolnoma zimske. Tako je na primer še 30. junija na Kredarici padlo 10 centimetrov novega snega, skupna višina snega pa je bila kar metrska! Uradno je skopnel šele 12. julija, torej kar več tednov pozneje kot po navadi.

Tudi julija smo imeli precej spre-menljivo vreme brez dlje časa tra-jajočega stabilnega vremena; prav redki so bili dnevi, ko se čez dan ni pojavila vsaj kakšna manjša ploha ali celo nevihta. Do začetka druge dekade so na vseh postajah zabele-žili konec snežne sezone, kljub temu pa je bilo v visokogorju še mnogo snežnih zaplat, v senčnih legah tudi večjih sklenjenih snežišč. Kljub nad-povprečno oblačnemu in deževnemu juliju pa so bile temperature nekoliko (več kot 0,5 °C) višje od dolgoletnega povprečja.

Potem pa nas je "zadel" še avgust, ki ga bomo pomnili po mnogih neurjih, ki so prizadela različne pokrajine naše dežele, tudi tiste z vzpetinami. Prva dekada, ki pomeni v naših gorah v povprečju tudi najtoplejši del leta, se ni izneverila, res pa je, da tudi takrat "ni pokalo" od sonca, saj so se čez dan pogosto pojavljale plohe in nevihte. Od druge dekade naprej so naše kraje kot po tekočem traku prehajale vremenske

V začetku avgusta je bilo še veliko snežišč, na sliki pod Stenarjem, vreme pa je zdržalo ravno še toliko, da smo potešili najnujnejše gorniške želje. Foto: Miha Pavšek

fronte ter se po prehodu nekaterih še odcepljala višinska jedra hladnega zraka in podajšala vpliv front (ter skrbela za namočenost) v nekaj naslednjih dni. Vse to je privedlo do oblačnega in deževnega vremena. Prehod hladne fronte 25. avgusta pa nas je že opomnil, da nismo več tako daleč od zime in da je jesen "tu", saj so bili najvišji vrhovi za krajši čas pobeljeni. Čeprav spada september že v naslednje meteorološko

Preglednica 1. Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološkem poletju 2014 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010.

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T [°C]	Odklon T [°C]	Padavine [mm]	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	15,8	–0,5	442	100
Vojsko (1067 m)	14,6	–1,0	649	133
Vogel (1535 m)	12,2	–0,8	810	135
Krvavec (1740 m)	11,1	–0,5	658	142
Kredarica (2514 m)	5,5	–0,8	747	117

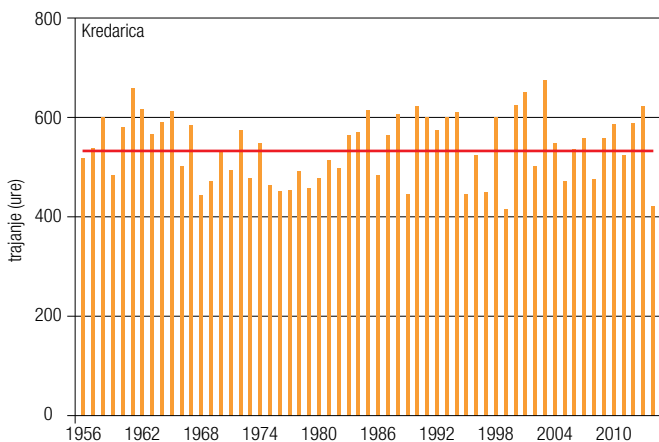

trimesečje, ga obiskovalci gora še kako čislamo, pa vendarle omenimo, da nas je tudi ta razveselil še v zadnji dekadi. Če potegnemo črto pod letošnje sivo poletje, je na dlani ugotovitev, da je bilo v primerjavi s povprečjem obdobja 1991–2010 hladnejše za pol do stopinjo Celzija, česar smo se v zadnjega četrta stoletja že skoraj odvadili. Večina gorskega območja

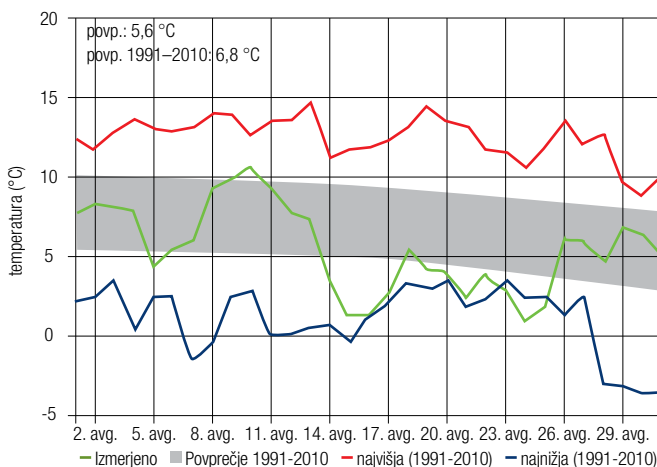
je bila nadpovprečno namočena, dinarski in zahodni del predalpskih hribovij tudi 40–50 % več, kot je dolgoletno povprečje. Nekoliko manj pa vsa tri visokogorja – Julijske Alpe, Karavanke in KamniškoSavinjske Alpe. Predvsem julij in avgust sta odstopala po številu padavinskih dni; dovolj zgovoren je podatek, da v naših gorah, razen v začetku junija, ni bilo

obdobja brez padavin, ki bi bilo daljše od treh dni. Zaradi pogostih padavin in veliko oblačnega vremena smo bili v povprečju tudi za petino prikrajšani za čas sončnih uric. Že zaradi pogostih kritik oskrbnikov nekaterih planinskih koč na račun napovedovalcev vremena pa velja na koncu izpostaviti, da je priprava vremenske napovedi v takih razmerah

precej nevhvaležna in bolj zapletena, manjša pa je tudi njena zanesljivost. Zato je včasih dobro pogledati skozi okno, poklicati tja, kjer "delajo" vreme ali ga vsaj bolje vidijo, oziroma preveriti na višinski spletni kameri. In tako lahko tudi v poletju z odtenki sive najdemo svoje svetle trenutke – kje drugje, če ne v gorah?

Trajanje sončnega obsevanja v meteorološkem poletju (junij–avgust) med letoma 1956 in 2014 (stolpci) in povprečje obdobja 1960–1990 (črta), prikrajšani smo bili kar za četrtno pričakovanih sončevih ur; manj sonca po letu 1956 je bilo le poleti 1999. (Vir: ARSO)

Potek povprečne temperature zraka avgusta 2014 na Kredarici in potek povprečne/najvišje/najnižje avgustovske temperature zraka v obdobju 1990–2010; nazadnje je bila ta podpovprečna avgusta 2005. (Vir: ARSO)